

Kennismaking met de filosofie van A.N. Whitehead (0FC13) A1+A2 2010-2011
Studeerwijzer

Voor dit college wordt gebruik gemaakt van twee boeken, een *over* Whitehead en een *van* Whitehead:

Palmyre Oomen, *Doet God ertoe? Een interpretatie van Whitehead als bijdrage aan een theologie van Gods handelen*, (2e herziene uitgave), Kampen: Klement, 2004, 603 + xi pp. (1st ed.: Kampen: Kok, 1998). [afgekort als DGE].

[Dit boek is niet meer verkrijgbaar in de boekhandel, maar kan wel rechtstreeks besteld worden bij de auteur (via website>contact) voor de prijs van € 25,= (incl.verzendkosten).]

en:

Alfred North Whitehead, *Nature and Life*, New York: Greenwood Press, 1934, 46 pp. [afgekort als NL].

Het boek bestaat uit twee delen, die ook als respectievelijk 'Nature Lifeless' en 'Nature Alife' zijn opgenomen in:

Alfred North Whitehead, *Modes of Thought*, New York: Free Press, 1938, p. 127-169.

[stof van het leescollege]

NATURE AND LIFE – helemaal (her)lezen, met natuurlijk extra aandacht voor die passages waarbij stilgestaan is.

Centrale thematieken:

(I) - Whitehead's kritiek op de mechanistische werkelijkheidsopvatting. Dat die opvatting onderuit is gehaald door de nieuwe fysica (met enkele van Wh's argumenten daarvoor), dat die opvatting desondanks toch gangbaar blijft als 'common sense' opvatting. Dat dit tot een in tweeën gedeelde benadering van werkelijkheid leidt.

Wat Wh verstaat onder 'abstract' en 'concreet', en onder 'fallacy of misplaced concreteness'.

(II) - Wat Wh als zijn visie stelt tegenover de als onvoldoende afgewezen opvatting. De drie aspecten van een process: self-enjoyment, creative activity, en aim.

Wh's beschouwingen (28-35) over sense-perception (withness of the body); over body en mind; over mind en nature.

Beschouwing van p.35-39: over (dis)continuity of the soul etc.; geen scherpe afgrenzingen tussen soul, body en environment.

Mutual immanence; causation; mentality.

Over deze centrale thematieken moet je zelf iets kunnen opschrijven, en eventueel een tekst die daarover gaat kunnen toelichten.

(N.B. in DGE sectie 3.3.2 vind je een aantal van Wh's bezwaren tegen de mechanistische werkelijkheidsopvatting en motieven en alternatieven bij elkaar gezet, al is het zeker níet een samenvatting van heel *Nature and Life*! DGE sectie 3.3.2 hoort dus óók bij de examenstof!)

[stof van het hoorcollege]

WHITEHEAD - EEN PORTRET

Whiteheads leven en werk (3.1)

Alleen: Geboorte- en sterfdatum. Geboorte- en sterfplaats, en Wh's drie werkperiodes (wanneer, waar, en met welke tak van wetenschap hield Wh zich primair bezig in die periodes). Dus dat is feitelijk alleen DGE 135! Voor de rest wél weten wanneer *Science and the Modern World* (1925), *Process and Reality* (1929), *Adventures of Ideas* (1933) en *Nature and Life* (1934) gepubliceerd zijn.

WHITEHEADS METAFYSICA - GLOBAAL

Wat is 'metafysica' bij Wh?

Van 3.2 vooral: 3.2.1. Je moet goed kunnen opschrijven wat Wh onder 'metafysica' verstaat, en kunnen aangeven wat daar bijzonder aan is. (nb. interpreteren is niet hetzelfde als verklaren!)

Wat is Whiteheads **inzet**? Zie boven: *Nature and Life*, en 3.3.2.

Wh's **Categoriaal Schema**:

Plaats en functie ervan (3.3.1) en globale opbouw (DGE 174)

De Categorie van het Ultieme (Creativiteit, één en veel, togetherness, novelty) (DGE 174-175)

De 8 Zijns categorieën (DGE 176, en zie hieronder)

Verschillende **Zijnstypen** (4.2.2, dat is DGE 182-193, goed kennen en kunnen reproduceren) bij prehensies letten op verschil tussen fysische en conceptuele prehensies
!!n.b. voetnootteksten horen niet tot de tentamenstof!!

Verschillende **Processen** (4.3.1; 4.3.3)

WHITEHEADS METAFYSICA - DIEPTEBORINGEN

Dynamische karakteristieken van werkelijkheid:

- **Potentialiteit en actualiteit** (5.1.1, 5.1.2, 5.1.4, 5.1.5 en 5.1.6 – alleen globaal!)

- **Creativiteit** (5.2.2, 5.2.3, 5.2.4 en 5.2.5 – alleen globaal)

n.b. creativity is op zichzelf ongericht, zonder doel; daarom is er volgens Wh ook een 'principle of concretion' nodig.

- **Causaliteit** (5.3)

Whitehead's Godsconcept

6.1 en 6.2 goed kennen, d.w.z. kunnen navertellen. Plus schema zoals tijdens college op bord getekend aangaande de verschillende relaties tussen God (zowel GPN als GCN) en Wereld, en dat kunnen toelichten.

Zelfstandigheid van de natuur: Wh's opvatting over natuur'wet'matigheid

Vier mogelijke opvatting t.a.v. natuurwetten (immanentie, impositie, descriptie en conventie) en Wh's voorkeur (8.1.2)

Waarom/hoe God erbij, terwijl Wh toch voorkeur geeft aan immanentie-opvatting? (8.1.3 en 8.1.5: alleen in hoofdlijnen Wh's argumenten kunnen weergeven). Hoe kan dan toch God afwezig zijn in de ervaring? (8.3.2).

Leven – geest – vrijheid

8.2.1 : het concept ‘vrijheid’ een eerste verkenning

8.2.2 : vrijheid nooit afwezig en nooit absoluut

8.2.3 en 8.2.4 (= DGE 440-453, de moeilijkste bladzijden voor het tentamen...) níet alle moeilijke technische details, maar wél de clou ervan goed snappen en weer kunnen geven.

8.2.5 en 8.2.8: vrijheid (zowel van de natuur als op typisch menselijk niveau) vergt volgens Wh een ‘externe referentie’ (Wh’s positie kunnen weergeven)

8.2.10 : vrijheid en dwang (ook goed)

Schoonheid, kwaad en lijden

9.1.1 over waarde en ervaringsintensiteit: goed

9.1.2 schoonheid, gevoelloosheid (trivialiteit) en kwaad: het onderscheid kunnen uitleggen. Ook bijvoorbeeld waarom gevoelloosheid (trivialiteit) toch een ‘perfectie’ heet.

9.1.3 tot pg. 508 witregel: goed. De rest: met aandacht doorlezen.

9.1.4 tot pg. 514 witregel: goed. De rest: met aandacht doorlezen.

*Nogmaals: voetnoten worden nergens tot de tentamenstof gerekend.
Natuurlijk hoef je geen citaten van Whitehead uit je hoofd te kennen.
Natuurlijk hoef je er zelf geen boek over te kunnen schrijven.
Natuurlijk moet je wel kunnen laten merken dat je de stof goed bestudeerd hebt!*

Succes,

Palmyre Oomen

e-mail: p.oomen AT ru.nl

[zie volgende bladzijde voor het collegerooster]

Kennismaking met de filosofie van Whitehead (0FC13) 2010-2011

College 1 – 31 augustus 2010

Algemene zaken / Introductie / Stichting Thomas More / Opbouw boek DGE

WHITEHEAD - EEN PORTRET

Whiteheads leven en werk (3.1). Eerste kennismaking met zijn denken (DGE pp.101-105)

Nature and Life I pp.1-6

College 2 – 7 september

WHITEHEADS METAFYSICA - GLOBAAL

Wat is 'metafysica'? Wat is 'metafysica' bij Whitehead (3.2)? Wat is Whitehead's **inzet** (3.3.2)? Iets over 'categorieën'. Wh's **Categoriaal Schema**: plaats, functie (3.3.1) en opbouw (4.1)

Nature and Life I pp.6-12

College 3 – 14 september

Proceskarakter van Wh's metafysica: Verschillende **Zijnstypen** (4.1 en 4.2) en Verschillende **Processen** (4.1. en 4.3)

Nature and Life I pp.12-18

College 4 – 21 september

WHITEHEADS METAFYSICA - DIEPTEBORINGEN

Dynamische karakteristieken van werkelijkheid (5.1 t/m 5.3)

Nature and Life I pp.18-22

College 5 – 28 september

Godsconcept (6.1, 6.2 en 8.3.2)

Nature and Life II pp.23-28

College 6 – 5 oktober

Zelfstandigheid van de natuur (8.1.2, 8.1.3 en 8.1.5)

Nature and Life II pp.28-34

College 7 – 12 oktober

Leven – geest – vrijheid (8.2.1 t/m 8.2.5 en 8.2.10)

Nature and Life II pp.34-39

College 8 – 9 november

Leven – geest – vrijheid (8.2.1 t/m 8.2.5 en 8.2.10) (vervolg)

Vrijheid en sociale perfectie (8.2.8)

Nature and Life II pp.39-43

College 9 – 16 november

Waarde (4.4); **Schoonheid, kwaad en lijden** (9.1)

Nature and Life II pp.43-46

College 10 – 23 november

uitloop

College 11 – 11 januari 2011

Recapitulatie en tentamen-vragenuur